

*Кисельова Катерина Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент б.в.з. кафедри
англійської філології*

katemanager@yahoo.com

СПЕЦКУРС ІЗ МОВОЗНАВСТВА (ПСИХОЛІНГВІСТИКА)

Групи 441-442

Триместри 10-11

Опис дисципліни

Предметом дисципліни виступають основні поняття і терміни сучасної психолінгвістики, знання яких необхідне для розуміння психолінгвістичних гіпотез, напрями досліджень у психолінгвістиці та експериментальні методи, які застосовуються в них. Мета дисципліни полягає в тому, щоб увести студентів у проблематику психолінгвістики як певного ракурсу, з якого вивчається мова, мовлення і пізнавальні процеси, зокрема, щоб розкрити психічні процеси в основі утворення і сприйняття мови, ознайомити студентів із тим, як здійснюється вплив на свідомість людини за допомогою мови, чому мова є потужним засобом управління мовною і немовною поведінкою людини.

Завдання дисципліни:

- визначити предмет і основні поняття сучасної психолінгвістики, її місце в системі суміжних наук;
- з'ясувати сфери застосування дисципліни і тенденції її розвитку;
- ознайомити студентів з історією виникнення психолінгвістики і основними психолінгвістичними школами;
- розкрити сутність і специфіку методів сучасної психолінгвістики;
- засвоїти термінологічний апарат дисципліни;
- розкрити загальні питання теорії мовленнєвої діяльності, проблем мови і свідомості;

- сформувати наукове уявлення про мовну діяльність людини, про закономірності функціонування системи, здатної породжувати і сприймати мову;
- сприяти формуванню бази наукових знань і уявлень про мову як систему кодів і понять, необхідних для діяльності людини в соціальному світі.

Дисципліна передбачає 20 годин лекцій і 20 годин семінарських занять, розрахованих на два триместри, і завершується заліком.

Курс викладається англійською мовою.

Тематика лекційних занять

Триместр 10

1. Психолінгвістика як наука, предмет і основні проблеми.
2. Історія психолінгвістичної думки.
3. Методи психолінгвістичних досліджень.
4. Біологічні основи мови і мовленнєвої діяльності.
5. Мова, культура і пізнання.
6. Процеси розвитку мовленнєвої діяльності.
7. Психологічні механізми утворення і сприйняття мовлення.

Триместр 11

8. Сприйняття усного і письмового мовлення.
9. Сприйняття висловлювань і дискурсу.
10. Дискусійні проблеми сучасної психолінгвістики.

Тематика семінарських занять

Триместр 10

1. Мова як суто людська система комунікації.
2. Теоретичні основи нейролінгвістики.
3. Мова і мислення.
4. Розвиток мовленнєвої діяльності на різних рівнях (фонологія, семантика, граматики, дискурс).
5. Білінгвізм і оволодіння другою мовою.
6. Моделі породження мовлення і мовленнєві помилки.
7. Нейропсихологія мовленнєвої діяльності.

Триместр ІІ

8. Внутрішній лексикон людини, організація і доступ.
9. Читання і дислексія.
10. Презентації.

Система оцінювання

Теми, що розкриваються на лекціях, логічно пов'язані, але не збігаються з тими, що винесені на обговорення на семінарах. Відповідно обов'язковою умовою для успішного завершення курсу є відвідування всіх занять.

Підготовка до семінарів здійснюється студентами в довільній формі на основі рекомендованих до кожної теми літературних джерел.

Протягом курсу студентам пропонується написати 4 письмові роботи, в яких вони мають розкрити власний погляд на певну психолінгвістичну проблему, спираючись і коректно цитуючи відповідні джерела.

Крім того, передбачається підготовка 2-х PowerPoint презентацій у групах із 3-4 осіб, тривалістю до 10 хвилин. Метою першої презентації є надання інформації про одного з провідних психолінгвістів (перелік дослідників і структура презентації додається). Метою другої презентації є огляд однієї з ключових проблем у психолінгвістиці на основі наукової статті (перелік статей додається).

Залік передбачає усне опитування за термінологічним мінімумом дисципліни. Перелік термінів студенти отримують напередодні запланованого навчальним процесом заліку.

Розподіл балів:

- Відвідування лекцій: 1 бал за кожне з 10-ти занять (загалом 10 балів)
- Активна участь в обговореннях на семінарських заняттях: 3 бали за кожне з 10-ти занять (загалом 30 балів)
- Поточні письмові роботи: 5 балів за кожну з 4-х запланованих робіт (загалом 20 балів)
- Презентації: 5 балів за кожну з 2-х запланованих презентацій (загалом 10 балів)

- Залік у формі усного опитування за матеріалами курсу:
30 балів

Рекомендована література

1. Carroll D. W. Psychology of Language / David W. Carroll. – 5th ed. – Thomson Wadsworth, 2008. – 492 p.
2. Fernández E. M. Fundamentals of Psycholinguistics / Eva M. Fernández and Helen Smith Cairns. – Wiley-Blackwell, 2011. – 316 p.
3. Field J. Psycholinguistics. A resource book for students / John Field. – Routledge, 2006. – 231 p.
4. Harley T. A. The Psychology of Language from Data to Theory / Trevor A. Harley. – 2nd ed. – Taylor & Francis e-Library, 2005. – 562 p.
5. Scovel T. Psycholinguistics / Thomas Scovel. – Oxford University Press. – 135 p.
6. Steinberg D. D. An Introduction to Psycholinguistics / Danny D. Steinberg and Natalia V. Sciarini. – 2nd ed. – Pearson Education Limited, 2006. – 306 p.
7. Warren P. Introducing Psycholinguistics / Paul Warren. – Cambridge University Press, 2013. – 273 p.
8. Фрумкина Р.М. Психолінгвістика. Учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Р. М. Фрумкина. – М. : «Академия», 2001. – 320 с.
9. Белянин В. П. Психолінгвістика. Учебник / В. П. Белянин. – М. : Флинта : Московский психолого-социальный институт, 2004. – 227 с.
10. Глухов В. П. Основы психолінгвістики: учеб. пособие для студентов педвузов / В. П. Глухов. – М. : АСТ : Астрель, 2005. – 351 с.
11. Кавинкина И. Н. Психолінгвістика : пособие / И. Н. Кавинкина. – Гродно : ГрГУ, 2010. – 284 с.
12. Красных В. В. Основы психолінгвістики и теории коммуникации. Курс лекций / В. В. Красных. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2001. – 270 с.

13. Общая психоллингвистика: Хрестоматия. Учебное пособие / Составление К. Ф. Седова. - М.: Лабиринт, 2004. – 320 с.
14. Леонтьев А. А. Основы психоллингвистики. Учебник / А. А. Леонтьев. - М.: 1997. – 287 с.